

Fizikalne lastnosti podhlajene vode je opisal v IX. letniku I. Kuščer.

O tem, kako ugotovimo smer zvoka pod vodo in kako se vedejo tekočine, posebej voda, v breztežnem stanju je poročilo v XXVIII. letniku. To je posebnega pomena pri astronautski tehniki.

V zadnji številki XXIX. letnika je prispevek o pomenu zaščite voda, predvsem voda na krasu, ki ga podpira poročilo I. Gamsa v istem letniku, kjer poroča o vplivu človeka na trdoto talne vode. Poroča o nekaterih primerih spremembe trdote podzemlj-ske vode zaradi umetnih gnojil, zasipov mestnih smeti in odpadkov itd.

Posamezne zanimivosti in vodne objekte popisujejo posebni, predvsem krajši prispevki.

C. Šlebinger piše v IV. letniku o Topličniku in drugih toplih izviroh ob Krki, pri Koštanjevi, pri Dobah, v Novem mestu itd. Opozarja, da bi bilo potrebno te pojave podrobneje raziskati.

Pomemben prispevek je izpod peresa B. Oblaka in I. Pirkoviča, ki opisujeta znamenitost našega sveta - Minutnik v Gorjancih (V, 6). Opisujeta njegov mehanizem in izvor imena. Na podobne pojave drugod po Sloveniji je opozorila drobna vest šele v XVII. letniku, kjer se zavzema za skupno ime Zaganjalke D. Novak, S. Logar in F. Pifat pa poročata o drugih takih izviroh v XXVIII. in XXIX. letniku. Pri tem ne smemo prezeti uvodnega članka P. Grošlja, ki po Valvazorju povzema značilnosti Lintverna, izvira Bele nad Vrhniko.

O termalnih in termomineralnih izviroh ter njih nastanku je pisal T. Nosan v XXI. letniku, R. Pavlovec pa nas je popeljal na izlet k termalnim in termomineralnim izvirom okrog Sarajeva (XXIII).

Značilnosti pojavljanja arteških studencev okrog Lendave je opisal v XVI. letniku M. Pleničar, ki je geološko obdelal ozemlje naftnih ležišč v Prekmurju.

Podrobnejši opis enega od izvirov z lehnjakom je podal A. Triler, ki je opisal Malnarjev studenec na Okroglem nad Kranjem. Pojav navideznega krasa na Sorškem polju je zelo dobrodošel raziskovalcem vodnih razmer.

O živalstvu v talnih vodah je napisal prispevek K. Tarman v XIX. letniku. To je zelo redek prispevek, saj vemo, da talna voda ni brez življenja, še več, v njej so nekatere zanimive in pomembne oblike življenja. Po tej plati bi želeli še več prispevkov.

DRUŠTVENE VESTI

10. ZBOROVANJE SLOVENSКИH GEOGRAFOV V ZG. POSOČJU

Ko je geografsko društvo Slovenije sestavljalo delovni program za obdobje 1974-1976, je organizacijo X. republiškega zborovanja geografov postavilo za svojo osnovno nalogo. Zaradi široko zastavljenega raziskovalnega programa, ki naj bi bil vezan na to zborovanje je organizacijo tega raziskovanja prevzel Inštitut za geografijo Univerze v Ljubljani, skrb za pripravo zborovanja pa pripravljalni odbor (predsednik dr. Jurij Kunaver, org. tajnik Dušan Plut, člani Aljoša Berginc, dr. Vladimir Kokole, Dušan Kompare, Marija Košak, dr. Mirko Pak in Hinko Uršič). Finančna sredstva za te raziskave je zagotovila Raziskovalna skupnost Slovenije. Raziskave so se povečini usmerile v tematiko, ki je za Zg. Posočje družbeno najbolj pereča. Zato so raziskovalci v marsičem sodelovali s krajevnimi organi (s Skupščino občine Tolmin) ali se z njimi vsaj posvetovali.

Zborovanje, posvečeno 30. obletnici osvoboditve, je bilo med 26. in 28. septembrom 1975 v Tolminu in Bovcu pod pokroviteljstvom SO Tolmin, ki je zborovanje tudi moralno in finančno podrpla. Ob navzočnosti nad 200 geografov iz Slovenije in zamejstva, članov SO Tolmin in predstavnikov družbenopolitičnih organizacij je bilo prikazanih nad 25 referatov. Ti so podčrtali specifične pokrajinske poteze Zg. Posočja, ki spada med manj razvita in hkrati obmejna območja Slovenije. Posebnosti preteklega in polpreteklega razvoja, pogojene z družbenimi in prirodnimi pogoji, se odražajo tudi v današnji podobi in funkciji pokrajine in prebivalstva. Prirodne poteze, zlasti reliefne in klimatske, pa še vedno v marsičem usmerjajo tudi današnji razvoj gospodarstva tolminske občine. Vendar pa aktualni družbeno-geografski procesi s svojo silovitostjo močno spreminjajo naziranje o pomenu in vlogi pokrajinskega okolja. Kljub relativno naglemu razvoju gospodarstva po drugi svetovni vojni se v Zg. Posočju depopulacija še ni ustavila. Posledice pa niso vidne le v zunanji podobi te pokrajine, temveč tudi v izredno neugodni starostni sestavi prebivalstva, ki je znatno slabša od slovenskega poprečja. Ker so raziskovalci težili za kompleksnim vrednotenjem pokrajinskih elementov in problemov in ker so referate povečini skupinsko sestavili, ko so upoštevali potrebe tolminskega gospodarstva, so geografske raziskave po mnenju predstavnikov SO Tolmin odprle izhodišča za nadaljnje sodelovanje pri razreševanju številnih problemov, ki se nanašajo na odnose med naravo in družbo kakršni se kažejo v zgornji soški regiji.

Referati s področja t.i.m. "šolske geografije" so osvetlili geografijo kot vzgojni in učni predmet, ki je pomemben pri izoblikovanju mladega človeka v naši samoupravni socialistični skupnosti. Reforma izobraževanja postavlja didaktiki in metodiki geografije velike in zahtevne naloge, ki jih je treba čimprej uresničiti. Poudarjen je bil tudi pomen motivacije pri pouku geografije, predvsem pomen notranje motivacije, kar naj v učnem procesu ustvari pozitivni odnos do geografskih spoznanj. Sodobna tehnologija ter uporaba izpopolnjenega kartografskega materiala odpirata nove možnosti tudi pri pouku geografije.

Na strokovnih ekskurzijah so se udeleženci seznanili s pokrajinskimi značilnostmi in regionalnimi problemi Tolminske. Udeleženci so si najprej ogledali dolinsko pokrajino med Tolminom in Kobaridom. Po polaganju venca na spomenik padlim borcem pa so se udeleženci ekskurzije odpeljali v Breginjski kot. Ker na Kanin ni bilo mogoče priti zaradi pokvarjene žičnice, sta bili dve izbirni ekskurziji, prva po Bovški kotlini in Trenti, druga po dolini Koritnice do Predela. Za zborovanje je bil pripravljen tudi vodnik ekskurzij.

Zemljepisni muzej Inštituta za geografijo Univerze v Ljubljani je v Bovcu pripravil še razstavo novjših geografskih publikacij in kart s poudarkom na Zg. Posočju. Na večeru geografskih filmov in diafilmov pa so prikazali pokrajinske značilnosti in lepote Soške doline ter Baške grape.

Za zborovanje slovenskih geografov so bili pripravljeni naslednji referati:

Anton Ladava: Oris družbenoekonomskih problemov občine Tolmin in osnovna izhodišča njenega razvoja

Dr. Avguštin Lah: Vidiki policentričnega razvoja Slovenije s posebnim ozirom na Posočje

Andrej Briški: Nekateri problemi pospeševanja razvoja manj razvitih obmejnih območij v SR Sloveniji

Dr. Vladimir Klemenčič, dr. Mirko Pak, Anton Gosar, Marjan Klemenčič, Darka Uranjek: Aktualni socialno-geografski problemi Zgornjega Posočja

Aljoša Berginc: Geografski oris Baške grape

Dr. Mirko Pak: Alpe kot gospodarski prostor

Dr. Franc Lovrenčak, Dušan Plut: Prirodne in družbeno-geografske značilnosti Breginja in okolice

Dr. Jakob Medved: Sodobna koncepcija didaktike in metodike geografije

Dr. Mavricij Zgonik: Problematika motivacije v pouku geografije

Božo Kristan, Janez Žakelj: Nekatere sodobne tehnologije in njihov vpliv na geografsko raziskovanje in pouk geografije

Zvonimir Berlot: Uporaba novejšega kartografskega gradiva pri pouku geografije

Dr. Milan Šifrer, dr. Jurij Kunaver: Poglavitna geomorfološka dognanja v Zgornjem Posočju

Dr. Ivan Gams, dr. Franc Lovrenčak, Dušan Plut: Kamno, Breginj in Soča v luči pokrajinske ekologije

Dr. Ivan Gams: Pokrajinska ekologija naselja Soča (z Lepeno in Vrsnikom)

Dr. Darko Radinja: Rečni režimi v Srednjem in Zgornjem Posočju

Dr. France Bernot: Specifičnost klimatskih potez Zgornjega Posočja

Milan Orožen-Adamič, Marjan Ravbar: Varstvo narave ter problemi urejanja okolja ob načrtih za hidroelektrarne v Zgornjem Posočju

Dr. Vladimir Kokole: Razvojne težnje v omrežju naselij na Tolminskem

Dr. Igor Vrešer: Industrializacija Slovenije s posebnim poudarkom na Zgornje Posočje

Dr. Mario Vetrovec: Socio-geografski aspekti Beneške Slovenije

Marjan Ravbar: Vpliv urbanizacije na podobo naselij v občini Tolmin

Dr. Marjan Žagar, Jelka Kunaver: Nekateri vidiki turistično-prometnega razvoja Bovškega

Marjan Klemenčič: Nekateri prostorski problemi kmetijstva v Posočju

Dr. Metod Vojvoda: Planinsko gospodarstvo na Bovškem

Anton Gosar, Marjan Klemenčič, Dušan Plut: Poskus funkcijskega vrednotenja alpskega sveta na primeru doline Koritnice

Dr. Stanko Buser: Geološka zgradba Soške doline med Mostom na Soči in Bovcem

Na zaključku 10. zborovanja slovenskih geografov je bila izvoljena komisija (Dušan Kompare, dr. Ivan Gams, Aljoša Berginc, dr. Vladimir Klemenčič, Marija Košak, dr. Vladimir Kokole), ki naj strne predloge in sklepe zborovanja. Ti sklepi, ki jih je potrdil tudi upravni odbor GDS, so naslednji:

1. Gradivo 10. zborovanja slovenskih geografov naj se uredi in čim prej objavi v posebnem zborniku.
2. Geografski inštitut Univerze naj prosi raziskovalno skupnost Slovenije za sredstva, s katerimi naj se izpelje raziskovalna tema "Nerazvita obmejna področja s posebnim ozirom na Zg. Posočje, ki pomeni nadaljevanje dosedanjih raziskav.
3. Geografski inštitut Univerze naj organizira v Tolminu razstavo celotnega gradiva o geografskih raziskavah Zgornjega Posočja. Ob tem naj priredi diskusijski večer raziskovalcev s predstavniki družbeno-političnih organizacij skupščine občine Tolmin.
4. Inštitut za geografijo pri SAZU naj organizira (predvidoma v oktobru) ekskurzijo in ogled ožje pokrajine, ki jo zajema projekt o gradnji HE Kobarid. Znanstvena sekcija pri GD pa naj na osnovi terenskih ugotovitev organizira v okviru GDS razpravo in naj o tem sprejme utemeljene zaključke ter z njimi seznani ustrezne ustanove.

5. Pri geografskem pouku naj se posveča posebna pozornost manj razvitim področjem Slovenije in zlasti njenim manj razvitim obmejnim območjem.

6. Geografske institucije naj se med seboj sporazumejo glede oblikovanja raziskovalnih programov o aktualnih družbenih problemih, med seboj naj o tem sklenejo samoupravne sporazume ter naj vskladijo te programe s programi tistih institucij, kjer geografi na raziskavah že delujejo.

7. GDS poziva svoje člane in institucije, da nudijo podporo kolegom v zamejski Sloveniji pri raziskovanju geografskih problemov, s katerimi se soočajo.

8. GDS, geografske institucije in učitelji geografije naj si čimbolj prizadevajo za izvedbo reforme usmerjenega izobraževanja in za koncept sodobnega izobraževanja na marksistično zasnovanih temeljih geografskega pouka v vseh vzgojno izobraževalnih institucijah. GDS naj da pobudo za izdelavo projekta o reformi geografskega pouka kot kompleksne raziskovalne naloge, ki naj zajame učni načrt kakor tudi učbenike, priročnike ter druga učna sredstva in ustrezno strokovno izpopolnjevanje učiteljev.

Geografsko društvo Slovenije naj med svojimi člani organizira razpravo o vseh vsebinskih in metodičnih problemih reforme izobraževanja, o teh stališčih pa naj obvesti ustrezne organe.

9. Obsežne naloge s področja geografskega pouka in znanstveno-proučevalnega dela zahtevajo od GD izboljšanje organizacijskih oblik delovanja. Zato naj člani GD prizadevneje organizirajo razne oblike delovanja tako, da bodo prišle do veljave ustvarjalne težnje vseh geografov ne glede na področje, kjer delajo.

Dušan Plut

OBČNI ZBOR GDS

X. zborovanje slovenskih geografov v Zg. Posočju je bilo združeno še z občnim zborom GDS. Ta je bil 28. septembra in se ga je udeležilo 106 članov. Predsedniško poročilo je podal prof. Dušan Kompare, blagajniško prof. Metka Špes, poročilo nadzornega odbora pa dr. Ivan Gams. Razprava je poudarila zlasti pomen geografskih aktivov in njihovega tesnega povezovanja z UO GDS. Večjo pozornost naj bi posvetili tudi pridobivanju dijakov za gibanje "Znanost mladini". Občni zbor je potrdil tudi osnutek novih društvenih pravil. Na tej osnovi je UO GDS že pripravil srednjeročni delovni program za obdobje 1976-1980. Okrepila naj bi se zlasti raznovrstnost dela v znanstveno-raziskovalnem odseku, v odseku za geografski pouk ter v geografskih aktivih. Glede na sklepe 10. zborovanja slovenskih geografov bo društvo podpiralo nadaljnje raziskave Zgornjega Posočja. Za izdajo publikacije z referati o Zg. Posočju pa je bil izvoljen uredniški odbor.

Dušan Plut